

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Правові горизонти

Legal horizons

ВИПУСК 23 (36)

Суми – 2020

DOI: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i23.p95>

ЩОДО ПІДСТАВ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРОКУРОРОМ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ У ГОСПОДАРЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Серебрякова Юлія Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
Донецький національний університет
імені Василя Стуса
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2112-7188>

У статті проаналізовано правові підстави представництва прокурора інтересів держави в господарському судочинстві.

Акцентовано увагу на тому, що правові підстави такого представництва мають багато особливостей, які обумовлені правовим статусом прокуратури в цілому та її роллю у господарських правовідносинах.

Наголошено на тому, що найбільш дискусійним як у науковій площині, так і у правозастосовній практиці є визначення такої складової підстав представництва прокурором в суді законних інтересів держави як порушення або загроза порушення інтересів держави. Встановлено, що поняття «інтерес держави» має широкий зміст та оціночний характер, що є наслідком неоднозначного правозастосування підстав представництва прокурором інтересів держави в господарському судочинстві.

Зроблено висновок про обґрунтованість виключення такої підстави для представництва прокурором інтересів держави в господарському судочинстві як порушення або загроза порушення інтересів держави.

Відзначено, що у випадку неналежного здійснення захисту державних інтересів органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єктом владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження вимагає з'ясування питання про кваліфікаційну відповідність кадрів таких органів державної влади або місцевого самоврядування. Реагування на таку бездіяльність органів шляхом застосування дисциплінарної або адміністративної відповідальності здатне забезпечити захист інтересів держави належним суб'єктом.

Обґрунтовано, що звернення прокурора до господарського суду в інтересах органу державної влади, органу місцевого самоврядування чи іншого суб'єкта владних повноважень у випадку не здійснення або неналежного здійснення захисту цих інтересів органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єктом владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження є цілком логічним за умови документального доведення відповідних фактів.

Ключові слова: прокурор, господарське судочинство, господарський суд, підстави представництва, інтерес держави, суб'єкти господарювання, господарська діяльність, прокуратура.

Serebryakova Y.O. Office of the representative of the prosecutor in gospodars court. The statutes analyzed the legal representation of the representative of the prosecutor of the interests of the state in the state court proceedings.

Respect is accentuated on the fact that the legal representatives of such a representative have a lot of special features, which are enriched by the legal status of the prosecutor's office in the whole role of the state legal representatives.

Voted on the fact that the largest number of discussions is possible in science plots, as well as in the right to practice, the designation of such a warehouse representative and the prosecutor in the court of lawful interests and the possibility of violation of the law. It has been established that, having understood the "Interest Power", it has a wide range and an estimated character, which is a legacy of an ambiguous legal representation and a representative of the Prosecutor of the Interest State in the state court proceedings.

The gown about the primedness of the inclusion of such a representative for the representative of the prosecutor of the Interests State in the State Judicial Commission was destroyed, as well as the threat of the collapse of the Interests State

Vidznacheno scho at vipadku nenalezhnogo zdiysnennya Zahist Reigning interesiv State body Vlady, Chi body mistseвого samovryaduvannya inshim sub'ektom vladnih povnovazhen to kompetentsiï yakogo vidneseni vidpovidni povnovazhennya vimagae z'yasuvannya supply about kvalifikatsiynu vidpovidnist kadriv such organiv State Vladi abo mistseвого samovryaduvannya. Reacting to such lack of authority in organization by way of securing disciplinary disciplines as well as administrative measures to protect the interests of the state with an effective submission.

Primed by the general prosecutor before the state court in the interests of the sovereign body, the body of the independent self-determination of the subordinate authority, the independent authority is independent of the authority, it is independent of the authority of the self-dependent authority. competence of a specific presentation of a reprimand e a whole logical group for the knowledge of documented presentation of a factual report.

Key words: prosecutor, commercial litigation, commercial court, established representative office, world administration, business entity, economic activity, prosecutor's office.

Постановка проблеми. Представництво прокурором інтересів держави у господарському судочинстві має вагоме значення, оскільки спрямовано на реалізацію одного з головних завдань прокуратури – захист інтересів держави. Правові підстави такого представництва мають багато особливостей, які обумовлені правовим статусом прокуратури в цілому та її роллю у господарських правовідносинах.

Нормативно-правове регулювання представництва прокурором інтересів держави у господарському судочинстві здійснюється Конституцією України [1], Законом України «Про прокуратуру» (далі – Закон про прокуратуру) [2] та Господарським процесуальним кодексом України (далі – ГПК України) [3], системний аналіз яких свідчить про відсутність в них достатньо повної регламентації багатьох питань участі прокурора у господарському судочинстві. Одним з таких питань є підстави представництва прокурором інтересів держави у господарському судочинстві. Набуття чинності у липні 2015 року нової редакції Закону про прокуратуру та у грудні 2017 року нової редакції ГПК України, значно оновило господарське процесуальне законодавство частині участі прокурора в господарському судочинстві, проте правова регламентація підстав

представництва прокурора вказує на необхідність звернення уваги на об'єкт дослідження. Про наявність спірних аспектів, пов'язаних з визначенням підстав представництва прокурора у господарському судочинстві свідчить і аналіз судової практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правові питання підстав представництва прокурора у судовому процесі розглядалися такими дослідниками як Анпілогов О.В. [4], Булзан Л.Д. [5], Дунас Т.О. [6], Руденко М. [7], Шемякін О.В. [8] тощо. Однак більшість з них присвячена представництву прокурором інтересів держави в цивільному, адміністративному та кримінальному процесі. У наукових працях, в яких розглядаються питання представництва прокурором інтересів держави у господарському судочинстві, відсутня єдина позиція щодо визначення підстав такого представництва. Отже порушене питання потребує теоретичного доопрацювання. Викладене свідчить про актуальність обраної теми наукової роботи.

Цілі і завдання. Метою роботи є обґрунтування позиції щодо підстав представництва прокурором інтересів держави у господарському судочинстві.

Виклад основного матеріалу. Статтею 121 Конституції України на прокуратуру України покладено завдання представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом. У статті 53 ГПК України підстави представництва прокурора у господарському судочинстві викладені опосередковано, зокрема, вказано на випадки, встановлені законом. Закон про прокуратуру надає можливість виокремити наступні підстави представництва прокурором в суді законних інтересів держави: а) порушення або загроза порушення інтересів держави; б) не здійснення або неналежним чином здійснення захисту цих інтересів органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження або відсутність такого органу (ч. 3 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру»).

Найбільш дискусійним як у науковій площині, так і у правозастосовній практиці є визначення такої складової підстав представництва прокурором в суді законних інтересів держави як порушення або загроза порушення інтересів держави, що є очевидним із огляду на її оціночний характер. Як слушно відзначають В. В. Резнікова, О. В. Россильна питання процесуальної участі прокурора у господарському судочинстві ускладнює також наявність великої кількості оціночних понять, які тлумачаться відповідно до обставин конкретної справи, керуючись правовими нормами та внутрішнім переконанням судді [9, с. 199].

Офіційне тлумачення поняття «інтерес держави» було надано у Рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень ст. 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) від 08.04.1999 р. № 3-рп/99. В п. 3 описовій частині рішення зазначено, що в основу інтересів держави складає потреба у здійсненні «загальнодержавних (політичних, економічних, соціальних та інших) дій, програм, спрямованих на захист суверенітету, територіальної цілісності, державного кордону України, гарантування її державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, охорону землі як національного багатства, захист прав усіх суб'єктів права власності та господарювання тощо» [10].

Таке тлумачення поняття «інтерес держави» безспірно свідчить про його широкий зміст та

можливість неоднозначного правозастосування. Як зазначила Венеціанська комісія під час підготовки висновку щодо проекту Закону України «Про прокуратуру», поняття «інтереси держави» можна трактувати дуже широко і він може включати в себе загальний принцип законності з тим наслідком, що будь-яке ймовірно неправильне застосування закону, навіть у відносинах між приватними особами, може розглядатися як порушення державних інтересів та дозволяло б втручання прокурора [11].

Підтвердження цього є судова практика. Так, Верховний суд в постанові від 01 листопада 2018 року суд відзначив про те, що категорія «інтереси держави» охоплює чітко не визначене та широке коло законних інтересів, які мають точної систематизації, у зв'язку із чим їх наявність має бути предметом самостійної оцінки суду у кожному випадку подання прокурором позову до суду [12].

Із огляду на складність окреслення інтересів держави, захист яких може здійснюватися у порядку господарського судочинства за позовом прокурора, у науковій площині висловлюються пропозиції щодо уточнення законодавства в цій частині. Так, М.М. Стефанчук аргументує, що підставою реалізації прокуратурою представницької функції є закріплення такої діяльності у нормах законодавства (нормативно-правова підстава) та наявність фактів незаконного (протиправного) впливу (чи загрози такого впливу) на публічний інтерес, внаслідок якого він зазнає звуження чи знищення (ураження), або ж за яких звужується чи знищується правовий механізм його реалізації та/або захисту (фактична підстава) [13, с. 5]. Вважаємо, що зв'язок «інтересу держави» із публічним інтересом є очевидним, тому таке уточнення М.М. Стефанчука не вирішить неозначеність порушеного у дослідженні питання.

К.А. Гузе обстоюється позиція, що в підставами участі прокурора в суді по конкретній справі слід вважати конкретні випадки, визначені законом, за наявності яких у прокурора виникає право на здійснення в суді представництва інтересів громадянина або держави [14, с. 11]. В. Валюх та М. Графський також вказують на необхідність нормативного закріплення у Законі про прокуратуру випадків, у яких прокурор здійснюватиме представництво інтересів держави, при наявності яких прокурор буде зобов'язаний вживати заходів щодо захисту інтересів держави. [15; 16, с. 113]. Проте, навіть приклади таких випадків вчені не наводять. Г. Васильєв вказує на необхідність прийняття акту, який би визначив цілі, завдання, порядок і механізм представництва економічних інтересів держави і суб'єктів

господарювання органами прокуратури в арбітражних судах [17, с. 45]. Отже, доводиться констатувати про відсутність у науковій площині конкретних пропозицій щодо порушеного питання.

При цьому, як вірно підкреслює Дунас Т., передбачити у законодавчих актах усі випадки, коли прокурор може представляти в суді інтереси держави, практично неможливо, бо держава бере участь у чисельних правовідносинах, що регламентуються різними нормативними актами [18, с. 62]. На думку Н. Абрамова, немає потреби доводити, що всі такі випадки передбачити неможливо [19, с. 4]. М. Косюта визначає, що не варто штучно обмежувати перелік випадків, про наявності яких суд має право звернутися із позовом до суду і тим самим звужувати правозахисний потенціал прокуратури [20, с. 244]. Г. Васильєв наголошує: «... якщо в нормативному порядку досить складно закріпити вичерпний перелік справ, в розгляді яких бажана участь прокурора, в цьому разі необхідно хоча б конкретизувати основні напрями діяльності органів прокуратури з представництва економічних держави та суб'єктів господарювання в арбітражному процесі. [17, с. 43]. Варто відзначити, що позиція Г.Васильєва вже знайшла своє втілення в законодавстві Республіки Білорусь.

Так, у ст. 66 Господарсько-процесуального кодексу Республіки Білорусь визначено види позовів, з якими прокурор має право звернутися до господарського суду [21]. Серед таких визначено позови про визнання недійсними угод, які укладені органами державної влади та місцевого самоврядування, державними та муніципальними унітарними підприємствами, державними установами та юридичними особами, в статутному капіталі яких є частка держави, позови щодо захисту будь-яких юридичних осіб та індивідуальних підприємців за їх згодою. Позитивно оцінюючи спробу законодавця Республіки Білорусь врегулювати підстави реалізації представницької функції прокурора у господарському судочинстві, відповідні положення ГПК Білорусі вбачаються занадто вузькими та такими, що здатні створити нерівні умови захисту прав юридичних осіб. Вважаємо, що наведений приклад законодавства зарубіжної країни опосередковано свідчить про неконструктивність намагання закріпити на законодавчому рівні коло позовів, які прокурор може пред'являти до господарського суду в порядку реалізації представницької функції.

Пошук способу досконалого врегулювання на законодавчому рівні підстав представництва прокурором інтересів держави в господарському судочинстві обумовлює виникнення питання про

коло суб'єктів, в інтересах яких прокурор може подавати позов до господарського суду. Так, результивна частина Рішення Конституційного суду України від 08.04.1999 р. № 3-рп/99 містить висновок про те, що прокурори та їх заступники подають до арбітражного суду позови саме в інтересах держави, а не в інтересах підприємств, установ і організацій незалежно від їх підпорядкування і форм власності» [10]. Саме такий підхід знайшов своє відображення у ст. 23 Закону про прокуратуру, якою передбачено можливість заміни у судовому процесі виключно органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи інших суб'єктів владних повноважень.

Поряд із цим, позиція науковців щодо можливості прокурора захищати в суді інтереси суб'єктів господарювання різняться. Так, О. Задніпровський вважає, що виключення з повноважень прокурора представництва в інтересах підприємств, установ, організацій, звужу його права [22, с. 73]. На думку Г. Васильєва, будь-який суб'єкт господарювання, незалежно від форми власності, має право на представництво його законних матеріальних інтересів органами прокуратури в арбітражних судах [17, с. 44]. Цікавою з цього приводу є думка М.Мичко, який вважає наявність у прокурора права звертатися до суду в інтересах підприємств продиктовано не міркуваннями відомчого характеру, а бажанням максимально краще використати правозахисний потенціал прокуратури [23, с. 82]. Не можемо погодитись із М.Мичко щодо реалізації у такий спосіб потенціалу поліції, адже переконанні, що це може негативно вплинути на реалізацію потенціалу самих суб'єктів господарювання. Із цього приводу підтримуємо В.Резникову, яка наголошує про те, що представницька функція прокурора головним чином має бути спрямована на захист законності в державі, а не захист прав суб'єктів господарювання [9, с. 199].

В.Н. Петрина та В.В.Фещук слушно наголошують про те, що «інститут участі прокурора в господарському процесі є рудиментом радянської тоталітарної системи нагляду прокуратури за судами та стверджують про логічність наділення прокурора правом представляти в судах виключно державу Україну, а не суб'єктів господарювання та державних органів, органів місцевого самоврядування, які є юридичними особами [24, с. 341].

Важко підтримати науковця в цій частині, адже держава України вступає у правовідносини із третіми особами в особі певних державних органів. В свою чергу є очевидним, що діяльність всіх без винятку державних органів спрямована на

реалізацію інтересів держави. Отже, на наш погляд, найбільш виваженим є відмова від надання окремого значення визначенню сутності інтересу держави при встановленні підстав представництва прокурором інтересів держави в господарському судочинстві та, за певних умов, визнання визначальною підставою для здійснення такого представництва фактів не здійснення або неналежним чином здійснення захисту цих інтересів органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження або відсутність такого органу (ч. 3 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру»), адже саме за таких умов існує нагальна потреба захисту інтересів держави.

Надання переважного значення діям органів інтересів органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження в повній мірі відповідає Рекомендаціям Парламентської Асамблеї Ради Європи від 27.05.2003 № 1604 (2003) «Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві права», в яких наголошується на важливості забезпечення того, щоб «повноваження і функції прокурорів обмежувалися сферою переслідування осіб, винних у скоєнні кримінальних правопорушень, і вирішення загальних завдань щодо захисту інтересів держави через систему відправлення кримінального правосуддя, а для виконання будь-яких інших функцій були засновані окремі, належним чином розміщені і ефективні органи» [25].

Аналіз судової практики свідчить, що на підтвердження факту не здійснення або неналежного здійснення уповноваженим органом своїх повноважень щодо захисту інтересів держави суди вимагають надання прокурором відповідних доказів, зокрема, доказів внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про вчинене кримінальне правопорушення на підставі статті 367 Кримінального кодексу України (службова недбалість); вирок суду щодо службових осіб; докази накладення дисциплінарних стягнень на державного службовця, який займає посаду державної служби в органі державної влади та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, за невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків тощо) [26, 27].

Така позиція суду є логічною, адже із огляду на оціночний характер факту неналежного здійснення захисту державних інтересів органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження, надання суду відповідних доказів здатне забезпечити достовірне встановлення цього факту на етапі відкриття провадження у справі.

Є очевидним, що в такому випадку має стояти питання про кваліфікаційну відповідність кадрів таких органів державної влади або місцевого самоврядування. Реагування на таку бездіяльність органів державної влади шляхом застосування дисциплінарної або адміністративної відповідальності здатне забезпечити захист інтересів держави належним суб'єктом.

Як слушно наголошує М.Руденко, факт неналежного здійснення суб'єктом владних повноважень своїх функцій має встановлюватися їх керівництвом, адже підконтрольність обумовлює перевірку вищими органами діяльності органів, які їм підконтрольні [28]. Більш того, такий підхід унеможливить реалізацію прокурором функцій юридичних служб органів державної влади та місцевого самоврядування щодо судового захисту їх інтересів.

Висновки. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок про обґрунтованість виключення такої підстави для представництва прокурором інтересів держави в господарському судочинстві як порушення або загроза порушення інтересів держави.

В той же час, звернення прокурора до господарського суду в інтересах органу державної влади, органу місцевого самоврядування чи іншого суб'єкта владних повноважень у випадку не здійснення або неналежного здійснення захисту цих інтересів органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження є цілком логічним за умови документального доведення відповідних фактів.

Внесення зазначених уточнень у ст. 23 Закону про прокуратуру забезпечить дію представницької функції держави щодо забезпечення правопорядку у сфері господарювання та не буде порушувати принцип рівності суб'єктів господарювання.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2-3. Ст. 12.
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 № 1998 (у редакції Закону від 03 жовтня 2017 р. № 2147). Відомості Верховної Ради України. 2017. № 48. Ст. 436.
4. Анпілогов О.В. Правове регулювання участі прокурора в адміністративному судочинстві щодо захисту прав та свобод громадянина : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 . Київ : Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2008. 20 с.
5. Булзан Л.Д. Представництво в адміністративному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя : Держ. вищ. навч. закл. «Запорізь. нац. ун-т М-ва освіти і науки, молоді та спорту України», 2013. 16 с.
6. Дунас Т.О. Участь прокурора у цивільному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2009. 21 с.
7. Руденко М.М. Організаційно-правові аспекти представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в адміністративному суді: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.10. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2009. 18 с.
8. Шемякін О.В. Прокурор в адміністративно-юрисдикційних провадженнях: питання теорії та практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя : Держ. вищ. навч. закл. «Запорізь. нац. ун-т» М-ва освіти і науки, молоді та спорту України, 2012. 18 с.
9. Рєзнікова В.В., Россильна О.В. Посередництво і представництво в господарському праві та процесі України: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра, 2016. 216 с.
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень ст. 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) від 08.04.1999 р. № 3-рп/99. Верховної Ради України : URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v003p710-99>.
11. Висновок щодо проекту Закону України «Про прокуратуру»: Ухвалений Венеціансьмісією на її 96му Пленарному засіданні (Венеція, 11-12 жовтня 2013). Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/1680097f7d>
12. Постанова Верховного суду від 01.11.2018 р., судова справа № 910/18770/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77753791>
13. Стефанчук М.М. Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації прокуратурою України представницької функції : автореф. дис ... докт. юрид. наук: 12.00.10. Київ : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2018 . 42 с.
14. Гузе К.А. Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в цивільному судочинстві України : автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2015. 24 с.
15. Валюх В. Інтереси держави як предмет представництва прокурором в суді. Право України. 2001. № 2 . С. 112-113.
16. Графский М. Что может прокурор в процессе? Юридическая практика. 2008. № 9. URL: <http://www.yurpractika.com/article.php?id=10009063>
17. Васильєв Г. Представництво прокурором інтересів держави і господарюючих суб'єктів в арбітражі. Право України. 1997. № 9. С. 43-45.
18. Дунас Т. Шляхи вдосконалення цивільного законодавства щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді. Вісник національної академії прокуратури України. 2008. № 4. С. 60-65.
19. Абрамов Н. О прокуратуре: общий надзор и предъявление исков в судах. Государственное право. 1998. № 4. С.3-5.

20. Косюта М.В. Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в умовах побудови демократичної правової держави : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.10. Харків : Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. Харків, 2002. 467 с.
21. Хозяйственный процессуальный кодекс Республики Беларусь от 15.12.1998 г. № 219-З URL: <http://pravo.levonevsky.org/by.htm>
22. Задніпровський О. Права прокурора у світлі нової Конституції України. Право України. 1997. № 1. С. 72-74.
23. Мичко М.І. Деякі проблеми представництва прокурором інтересів громадян і держави в суді. Вісник господарського судочинства. 1999. № 4. С. 206.
24. Петрина В.Н., Фещук В.В. Участь прокурора в господарському процесі. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 6. С. 337 – 342.
25. Рекомендация Парламентской Ассамблеи Совета Европы "О роли прокуратуры в демократическом обществе, основанном на верховенстве закона" от 27 мая 2003 года № 1604. URL: [https://www.coe.int/T/r/Parliamentary_Assembly/\[Russian_documents\]/\[2003\]/Recl604.asp](https://www.coe.int/T/r/Parliamentary_Assembly/[Russian_documents]/[2003]/Recl604.asp).
26. Постанова Верховного суду від 21 грудня 2018 р., судова справа № 922/901/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78929928>.
27. Постанова Верховного суду від 03 квітня 2019 р., судова справа № 909/63/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/81112521>
28. Руденко М. Прокурор та «інтереси держави» в оновлених процесуальних кодексах України: законодавчі новації, теорія і практика. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/prokuror-ta-interesy-derzhavy-v-onovlenyh-protsesualnyh-kodeksah-ukrayiny-zakonodavchi-novatsiyi-teoriya-i-praktyka/>.